

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 250/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť R. Č., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 8/2005 a jeho uznesením z 23. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Č. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2013 doručená sťažnosť R. Č., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 T 8/2005 a jeho uznesením z 23. novembra 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie.

Krajský súd uznesením sp. zn. 8 T 8/05 z 25. januára 2010 priznal obhajcovi JUDr. J. K. odmenu za poskytnutie právnych služieb sťažovateľovi v celkovej sume 9 046,50 €. Odmena bola ustanovenému obhajcovi vyplatená z prostriedkov štátu 21. októbra 2010.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 8 T 8/05 zo 17. januára 2011 bola sťažovateľovi podľa § 555 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uložená povinnosť nahradiť štátu trovy trestného konania v sume 9 046,50 €, pozostávajúce z odmeny priznanej obhajcovi sťažovateľa JUDr. J. K.; označené uznesenie bolo vydané vyšším súdnym úradníkom.

Z uznesenia vyššieho súdneho úradníka vyplýva, že „Po preskúmaní spisového materiálu krajský súd zistil, že odsúdený R. Č. nespĺňa zákonné podmienky pre nárok na bezplatnú obhajobu. Ako to vyplýva zo správy ÚVTOS a ÚVV..., oddelenia ekonomiky zo dňa 17. 12. 2010 odsúdený R. Č. je toho času pracovne zaradený. Súd je toho názoru, že odsúdený môže zo svojho príjmu (možností a schopností) postupne uhradiť štátu požadovanú sumu.“

Proti označenému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť. V sťažnosti poukázal na to, že v rámci výkonu doživotného trestu odňatia slobody je síce pracovne zaradený, ale mesačne dostáva na živobytie len 17 % z čistej mzdy, z čoho je potrebné podľa jeho názoru urobiť záver o tom, že má nárok na bezplatnú obhajobu. Doplňujúcim podaním zo 4. februára 2011 sťažovateľ krajskému súdu predložil rozúčtovanie jeho pracovnej odmeny v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Leopoldove za rok 2010. Z tohto rozúčtovania vyplýva, že suma, ktorú sťažovateľ mohol

v roku 2010 použit' na osobné účely, predstavovala 243,56 €. Taktiež dal krajskému súdu do pozornosti, že jeho hrubá pracovná mzda neprevyšuje 1 a pol násobok životného minima, a teda sú u neho dané predpoklady na bezplatnú obhajobu.

O sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 8 T 8/05 z 23. novembra 2012 tak, že ju zamietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia sa okrem iného uvádza: „Právoplatný odsudzujúci rozsudok zakladá podľa § 555 ods. 1 písm. c/ Tr. por. odsúdenému povinnosť nahradiť štátu odmenu vyplatenú štátom ustanovenému obhajcovi. Takúto povinnosť odsúdený nemá len v prípade, ak má nárok na obhajobu bezplatnú alebo nárok na obhajobu za zníženú odmenu. Právo odsúdeného na bezplatnú obhajobu alebo za zníženú odmenu vzniká za splnenia dvoch zákonom požadovaných podmienok a to, že odsúdený nemá dostatočné prostriedky a najneskôr v čase rozhodovania o náhrade trov trestného konania svoju nemajetnosť súdu preukáže (§ 34 ods. 3 Tr. por.)

V posudzovanom prípade odsúdený R. Č. nepreukázal oprávnenosť nároku na obhajobu bezplatnú, resp. obhajobu za zníženú odmenu, iba všeobecne uviedol, že nemá dostatok finančných prostriedkov. Odsúdený R. Č. bol právoplatne uznaný za vinného, vo výkone trestu je zaradený do práce, za ktorú poberá pracovnú odmenu, preto nie je možné konštatovať, že je nemajetný. Vzhľadom na dĺžku uloženého trestu na doživotie, ako aj na skutočnosť, že vo výkone trestu je odsúdený zaradený do práce, za ktorú poberá pracovnú odmenu, má krajský súd za to, že odsúdený zo svojho príjmu bude môcť hoci aj postupne uhradiť štátu sumu 9.046,50 eur.“

Sťažovateľ nesúhlasí so záverom krajského súdu uvedeným v napadnutom uznesení, v zmysle ktorého nepreukázal oprávnenosť nároku na bezplatnú obhajobu, resp. obhajobu za zníženú odmenu, ale iba všeobecne uviedol, že nemá dostatok finančných prostriedkov, a v tejto súvislosti poukazuje najmä na svoje doplňujúce podanie zo 4. februára 2011 a jeho prílohu — rozúčtovanie pracovnej odmeny.

Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd vôbec nevysporiadal s jeho argumentáciou uvedenou v doplňujúcom podaní zo 4. februára 2011, na túto sa v napadnutom uznesení vôbec neodvoláva a poukazuje len na obsah sťažnosti z 22. januára 2011. Z týchto dôvodov

došlo podľa názoru sťažovateľa k neprípustnému zásahu do jeho práva na spravodlivé súdne konanie.

Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že suma, ktorú má mesačne k dispozícii, predstavuje len 18,66 €, pričom nepostačuje ani len na zakúpenie základných vecí, takpovediac existenčného charakteru.

Uloženie povinnosti nahradiť štátu trovy trestného konania v sume prevyšujúcej 9 000 € je podľa názoru sťažovateľa porušením jeho práva na obhajobu, ako aj práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnej cti, ako aj práva nebyť podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezhom takto rozhodol:

„1.) Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 T/8/2005 zo dňa 23. novembra 2012 bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý súd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 3 písm. c, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2.) Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 T/8/2005 zo dňa 23. novembra 2012 bolo porušené právo sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnej cti podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a právo nebyť podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3.) Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 T/8/2005 zo dňa 23. novembra 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

4.) Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu vo výške 2.000,- EUR ktorú je mu povinný zaplatiť Krajský súd v Košiciach do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Súčasťou sťažnosti je aj žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na konanie pred ústavným súdom, ktorú sťažovateľ odôvodňuje s poukazom na svoje majetkové pomery, ktoré mu neumožňujú si advokáta zaplatiť.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil

sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. c) a čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia všeobecných súdov, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, a príp. tiež také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Podstata námietky sťažovateľa spočíva v tom, že krajský súd sa vôbec nevysporiadal s jeho argumentáciou uvedenou v doplňujúcom podaní zo 4. februára 2011, súčasťou ktorého bola príloha — rozúčtovanie pracovnej odmeny, pričom v rozpore so sťažovateľom deklarovanými skutočnosťami dospel k záveru, že nepreukázal oprávnenosť nároku na bezplatnú obhajobu, resp. obhajobu za zníženú odmenu, ale iba všeobecne uviedol, že nemá dostatok finančných prostriedkov. Ak by sa krajský súd podľa tvrdenia sťažovateľa bol skutočne zaoberal reálnou výškou jeho mesačného príjmu, musel by dospieť k záveru, že čiastka, ktorú má mesačne k dispozícii (v sume 18,66 €, pozn.), nepostačuje ani len na zakúpenie základných vecí.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa mal vedomosť o tom, že je vo výkone trestu zaradený do práce a že za túto poberá pracovnú odmenu. Práve na základe týchto skutočností krajský súd dospel k záveru o možnosti a schopnosti sťažovateľa postupne uhradiť štátu požadovanú sumu, a preto jeho sťažnosť zamietol.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie krajského súdu je síce stručne, ale ústavne udržateľným spôsobom odôvodnené a nemožno ho považovať za arbitrárne. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru označených v sťažnosti neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2013